

**รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผล
ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย***
**A Model for Effective Student
Affairs Administration of Private Universities in Thailand**

ปริยากร มนุเสวต¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาสภาพการบริหารงานและประสิทธิผลการบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย แล้วเสนอรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา ที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานโดยสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา จำนวน 22 คนและ คณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัยจาก 3 สถาบัน ๆ ละ 15 คน และใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัยจำนวน 135 คนได้จากการสุ่มอย่างง่าย เพื่อตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้สถิติเบื้องต้นในการวิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงเนื้อหา เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ (2) โดยภาพรวมการบริหารงานกิจการนักศึกษาประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก (3) สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษาทั้ง 9 ด้าน ซึ่งเป็นไปตามวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานกิจการนักศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกระบวนการบริหารประกอบด้วย การจัดโครงสร้างการบริหารงาน กระบวนการบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์, การบริหารและจัดการทรัพยากรทางการบริหาร (4) รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ (1) หลักการและแนวคิด (2) วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงานและผลผลิต

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยเอกชน, การบริหารงานกิจการนักศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

^{*} ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา

2553

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.ดิเรก พรสีมา

Abstract

This mixed method research aimed to examine the nature and the effectiveness of the present practice of student affairs administration at private universities in Thailand. A questionnaire constructed by the researcher was used to solicit opinions from a sample group of 135 students randomly selected from 3 universities. Then an effective model for student affairs administration was proposed and constructed from data gathered from the interviews of a sample of 22 executives and 45 students from 3 universities, which were purposively selected. Findings revealed that: (1) Student affairs administration in all private universities determined their personal vision, objective, philosophy, mission, student's orientation, students' discipline, promoting policies for students' activities, campus cafeteria management, counseling, student scholarship and hygiene. Some private universities provide international student services and dormitories (2) Student affairs administration was found highly effective. Criteria for successful operations were human resource, rules, facilities, coordination, reporting performance and budget; (3) The nature of student affairs administration affected the effectiveness of student affairs administration in 9 standards of Office of the Higher Education Commission. A proposed model for an effective student affairs administration of private universities consisted of two main elements: (1) principles and concepts; (2) procedures composed of inputs, implementation, process, productivity, experience and student development.

Keywords: Private universities, student affairs administration.

ความนำ

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญคือ จัดการศึกษา ระดับสูงที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเข้าสู่สาขาวิชาชีพเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิตเป็นที่ยอมรับในสังคม และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายใน ตามประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติ การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย (เดิม) ปีพุทธศักราช 2539 และพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 6 ว่าด้วย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549)

สถาบันอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (explosion) แต่ไม่ใช่การเติบโตขึ้น อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดแผนหลัก ขาดทิศทาง ขาดจุดเน้น ตลอดจนขาดความร่วมมือกัน นอกจากนี้ยังมีการแย่งชิงนักศึกษา แย่งชิงทรัพยากร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ อาจมีสาเหตุมาจาก ประชากรที่เพิ่มจำนวนขึ้น โดยมีนัยต่ออุดมศึกษาในด้านของอัตราการเข้าเรียนอุดมศึกษาที่อาจเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุในด้านต่าง ๆ อาทิ ค่านิยมทางสังคม โอกาสในการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ตลาดแรงงาน ความ

รุนแรงและความขัดแย้ง ซึ่งสถาบันการศึกษาควรมีการกำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิต ให้มีความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ทั้งปริมาณและคุณภาพ ควรเพิ่มทักษะสมัยใหม่ ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งกำหนดหลักการร่วมพื้นฐาน และเป้าหมายหลักในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้มีการวิจัยเชิงนโยบายในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านสภาพแวดล้อมอุดมศึกษา (environmental scanning) ด้านกำลังคนและตลาดแรงงาน ด้านประสิทธิภาพอุดมศึกษา และด้านบทบาทของภาคเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) ในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากปัจจัยต่าง ๆ หลายด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ และการพัฒนา ดังนั้นจึงต้องมีการปรับตัว และการเตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับความเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาบุคลากรของสถาบัน พัฒนาแนวทางการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ตลอดจนแนวทางการพัฒนานักศึกษาใหม่ (สุเมธ แยมน์, 2551)

ในส่วนของแนวทางการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการและวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนานั้น ซึ่งกระบวนการในการผลิตบัณฑิต และการพัฒนานักศึกษานั้น เป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน ต้องอาศัยความพร้อมจากฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขาดความพร้อม ก็ย่อมได้ผลไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งในส่วนของนักศึกษานั้นพบว่า มีนักศึกษาจำนวนมากที่ยังขาดความพร้อมในการเรียน อาทิ การมีปัญหาด้านสุขภาพ การขาดเป้าหมายในชีวิต การปรับตัวเข้ากับระบบการศึกษา ตลอดจนการปรับตัวเข้ากับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ ฝ่ายกิจการนักศึกษา ที่ให้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ

นักศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียน และสามารถช่วยพัฒนานักศึกษา เพื่อให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธานและวัตถุประสงค์ของสถาบัน (Miller and Prince, 1976)

การดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษา สนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนา นักศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) การจัดบริการแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า ซึ่งสถาบันจัดขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาและศิษย์เก่า (2) การจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กรนักศึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบัน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความรู้ ทักษะการคิด ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร และการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา, 2550)

แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะได้มีการกำหนดแผนและวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนในการพัฒนานักศึกษาแล้ว แต่ด้วยบริบท สภาพการณ์ ปัจจัยภายใน และภายนอก ย่อมส่งผลให้การบริหารงานไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ตัวอย่างของปัจจัยภายในที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษา อาทิ จำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้งานกิจการศึกษามีการรับผิดชอบต่อจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น การจัดบริการแก่นักศึกษาจึงจำเป็นต้องเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นด้วยการดำเนินงานแบบธุรกิจการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ที่ต้องหวังผลกำไรควบคู่กับการดำเนินงานแบบมีคุณภาพเป็นฐานรองรับเบื้องต้น ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถดำเนินการต่อไปได้

ในสภาพการแข่งขันอย่างรุนแรงในปัจจุบัน (ธนิษฐา ณ สุทร, 2545)

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา งานกิจการนักศึกษาประสบปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการขาดผู้บริหาร ขาดผู้นำหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในหลักการของการบริหารกิจการนักศึกษา อีกทั้งบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษามาโดยตรงจึงทำให้ประสิทธิภาพของงานยังไม่ถึงระดับที่ดี และจากผลการวิจัยโครงการวางแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (2533-2547) เรื่องบทบาทอุดมศึกษาเอกชน พบว่างานกิจการศึกษามีส่วนสำคัญ ยังคงมุ่งเน้นการบริการสวัสดิการ สันทนาการ บริการสุขภาพ และจัดหางานทำ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะและศักยภาพของสถาบันแต่ละแห่งเป็นหลัก รวมถึงการแปรผันไปกับขนาดของสถาบัน อาทิ สถาบันขนาดใหญ่ สถาบันขนาดกลาง สถาบันขนาดเล็กอีกด้วย (สำเนา ขจรศิลป์, 2537)

จากความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักศึกษา สภาพการบริหารงานกิจการศึกษามีส่วนสำคัญ และที่ดำเนินอยู่ ตลอดจนการประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ การขาดการวางแผนการบริหารงานกิจการนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง การขาดการบูรณาการระหว่างงานกิจการนักศึกษาและงานวิชาการ การขาดการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานักศึกษาอีกทั้งการขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว นอกจากนี้ยังมีการกิจของงานการนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยปรับแนวคิดมุมมองใหม่ ๆ ในวิธีการทำงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบใหม่ของการดำเนินงาน และที่สำคัญคือการไม่มีรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารงานกิจการศึกษากับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานตามแนวปฏิบัติมาตรฐานกิจการ

นักศึกษา ซึ่งกำหนดโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบและปฏิบัติงานด้านกิจการนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เห็นควรสร้างรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย เพื่อศึกษาแล้วนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ให้มีคุณภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา และมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย
4. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มผู้บริหารงานด้านกิจการนักศึกษา และคณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัยเอกชนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 3 สถาบัน จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยส่วนที่หนึ่ง การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริหารงานด้านกิจการนักศึกษา จำนวน 22 คนและคณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 135 คน ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันที่มีจำนวนนักศึกษารวม 10,000 คนขึ้นไป ในปีการศึกษา 2549 โดยการเลือกมาแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับกลุ่มผู้บริหารงานด้านกิจการนักศึกษา และด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) สำหรับคณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัย

การวิจัยส่วนที่สอง : การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารงานด้านกิจการนักศึกษา จำนวน 22 คน และคณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัย จำนวน 15 คน ซึ่งคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนที่หนึ่ง โดยการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับกลุ่มผู้บริหารงานด้านกิจการนักศึกษา และด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) สำหรับคณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

ตัวแปรต้น: รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ตัวแปรตาม: ประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานกิจการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านการบริหาร พบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีการกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานกิจการนักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานกิจการนักศึกษาไว้ชัดเจน มีการกำหนดปรัชญาในการดำเนินงานกิจการนักศึกษาไว้ชัดเจน มีการกำหนดภารกิจของงานกิจการนักศึกษา

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านการจัดการปฐมนิเทศ พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ มีรูปแบบการจัด คือ

การจัดประชุมนักศึกษาใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100 จัดสัปดาห์นักศึกษาใหม่คิดเป็นร้อยละ 54.5 สอดแทรกในรายวิชาคิดเป็นร้อยละ 50.0 และเปิดสอนเป็นรายวิชาคิดเป็นร้อยละ 36.4 ตามลำดับ องค์ประกอบที่สำคัญของการปฐมนิเทศ ที่ทุกมหาวิทยาลัยจัดในการปฐมนิเทศน์ได้แก่ กฎระเบียบของสถาบัน ระบบการศึกษาของสถาบัน สภาพแวดล้อมของสถาบัน ให้นักศึกษาพบปะพูดคุยกับอาจารย์ที่ปรึกษา แนะนำแนวปฏิบัติการใช้ชีวิตในสถาบัน แจ้งวัตถุประสงค์และปรัชญาของสถาบัน แนะนำการให้บริการนักศึกษา และแนะนำสถานที่

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านงานวินัยนักศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีการกำหนดแผนหรือส่วนงานเฉพาะสำหรับวินัยนักศึกษา และมีการรณรงค์ให้นักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัยคิดเป็นร้อยละ 100 มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 90.9 มีการกำหนดขอบข่ายงานกฎ ระเบียบวินัยนักศึกษา มีการเผยแพร่กฎระเบียบต่าง ๆ ให้นักศึกษาและอาจารย์ทราบโดยทั่วกัน มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกของสถาบันเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยในตนเอง มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 86.4 จัดให้มีนิติกรหรืออาจารย์ผู้สอนกฎหมายเป็นที่ปรึกษาทางวินัยนักศึกษา และมีการประเมินผลงานวินัยนักศึกษา

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาประจำปี มีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่มีปริมาณที่เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ดังนี้ กิจกรรมส่วนกลาง ได้แก่ สโมสรนักศึกษา หรือ องค์การนักศึกษา กิจกรรมวิชาการ ได้แก่ ชมรมวิชาการต่าง ๆ กิจกรรมกีฬา ได้แก่ ชมรมกีฬาประเภทต่าง ๆ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชมรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และวัฒนธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ชมรมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม มีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรม มีการให้ความรู้แก่คณะกรรมการสโมสรมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

และ ฤดูระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักศึกษา อาทิ ที่ทำการสโมสรนักศึกษา อาคารสถานที่จัดกิจกรรม นักศึกษา อาคารกีฬา/สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา และ พาหนะต่าง ๆ เป็นต้น มีการกำหนดงบประมาณเพื่อ สนับสนุนการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีการกำหนดมาตรการ ในการป้องกันปัญหาและอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นจาก การจัดกิจกรรมนักศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมนักศึกษาทุกประเภท ทุกรายการให้นักศึกษาได้ทราบอย่างทั่วถึง และมีการ ประเมินผลการจัดกิจกรรมนักศึกษา และมหาวิทยาลัย เอกชนร้อยละ 90.9 ดำเนินการจัดให้มีระเบียบสะสม กิจกรรมให้แก่นักศึกษา

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านบริการ หอพัก พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 63.6 มีบริการ หอพัก มีการจัดบริการในหอพัก มีฝ่ายจัดการหรือ ผู้จัดการหอพัก มีการประเมินผลการจัดบริการหอพัก โดยในรายการจัดบริการหอพัก ดำเนินการจัดมีที่พัก สะอาด สะดวกสบาย และปลอดภัยแก่นักศึกษา ราคา ยุติธรรม มีอุปกรณ์สนับสนุนการศึกษาเพียงพอ อาทิ ระบบ Internet เครื่องคอมพิวเตอร์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ประจำหอพัก อาทิ น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ มีระบบ อาจารย์ที่ปรึกษาในหอพัก มีห้องอ่านหนังสือ มีการจัด ระบบรักษาความปลอดภัยในหอพัก คิดเป็นร้อยละ 63.6 มีห้องประชุม หรือห้องสอนทบทวนขนาดเล็ก คิดเป็น ร้อยละ 95.1 และจัดให้มีห้องออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 36.4 มหาวิทยาลัยเอกชน ร้อยละ 59.1 จัดให้มีกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา และร้อยละ 54.5 จัดให้มี คณะกรรมการนักศึกษาหอพัก และมีการจัดสรร งบประมาณของสถาบันในการบริการหอพัก

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านการจัด จำหน่ายอาหาร พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 100 มีการทำสัญญากับผู้จำหน่ายอาหารทุกรายเป็นประจำ ทุกปี สำหรับการจัดการบริการจัดจำหน่ายอาหารในสถาบัน พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง มีอาหารจำหน่าย

หลากหลาย มีการควบคุมราคาการจำหน่ายอาหารอย่าง ยุติธรรม มีสถานที่รับประทานอาหารที่สะอาด และสะดวก สบาย มีสถานที่ประกอบอาหารที่ถูกหลักสุขาภิบาล ร้อยละ 86.4 มีการตรวจสอบการประกอบอาหารของผู้จำหน่าย อย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 77.3 มีการให้ความรู้ตามหลัก สุขาภิบาลแก่ผู้จำหน่ายอาหาร มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 90.9 มีการจัดทำงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการ ปรับปรุงสถานที่รับประทานอาหาร และร้อยละ 86.4 มีการจัดทำงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ใช้ในโรงอาหาร และประเมินผลการ จัดการจัดจำหน่ายอาหาร

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านบริการ แนะนำ พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 100 มีบริการ แนะนำ มีนักแนะแนวประจำ ทำหน้าที่ให้บริการ นักศึกษา มีห้องให้คำปรึกษาที่เป็นสัดส่วนเฉพาะ มิดชิด และเหมาะสม มีการประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษา มีการจัด กิจกรรมวันนัดพบแรงงาน การจัดบริการในงานแนะแนว ได้แก่ บริการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล บริการให้คำปรึกษา เป็นกลุ่ม บริการห้องสมุดอาชีพ บริการทดสอบ ซึ่งมี แบบทดสอบและแบบสำรวจต่าง ๆ บริการให้คำปรึกษา ทางโทรศัพท์ และบริการจัดหางาน

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านบริการ นักศึกษานานาชาติ พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชน ร้อยละ 86.4 มีการบริการนักศึกษานานาชาติ และมีอาจารย์ที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศดูแลให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และร้อยละ 86.4 มีการประเมินผลการบริการนักศึกษานานาชาติ ในการจัดบริการสำหรับนักศึกษานานาชาติ พบว่าทุกแห่งมีบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม มีบริการติดต่อประสานงานกับกระทรวง ต่างประเทศ สถานทูตหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อให้ ความสะดวกแก่นักศึกษาต่างชาติ จัดปฐมนิเทศให้นักศึกษาต่างชาติ และร้อยละ 77.3 จัดบริการปรึกษา การเดินทางภายในประเทศ จัดปฐมนิเทศให้นักศึกษา ต่างชาติ และบริการติดต่อประสานงานกับชุมชน เพื่อให้

นักศึกษาต่างชาติได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมไทย

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านงานทุนการศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 100 มีการจัดทุนการศึกษาให้นักศึกษา มีการให้ข้อมูลแก่นักศึกษาเกี่ยวกับทุนการศึกษาประเภทต่างๆ มีคณะกรรมการพิจารณาการให้ทุนการศึกษาทุกประเภท และร้อยละ 90.9 มีการติดตามประเมินผลนักศึกษาทุนทุกประเภท ในด้านบริการของการจัดทุนการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง มีการจัดสรรทุนการศึกษากองทุนให้กู้ยืมของรัฐบาล มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้นักศึกษาที่ประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทุนการศึกษา และร้อยละ 90.9 มีการจัดทุนการศึกษาให้นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และมีการติดตามผลการเรียนนักศึกษาที่ได้รับทุน

สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านบริการอนามัย พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนร้อยละ 100 มีบริการอนามัย มีห้องพยาบาลพร้อมอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่จำเป็น การบริการอนามัย ได้แก่ จัดให้มีการให้บริการบริการปัจจุบันพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 100 จัดให้ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค การรักษาโรค และการส่งเสริมสุขภาพ มีบริการเภสัชกรรมที่จำเป็นแก่นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.4 มีการประเมินผลการให้บริการอนามัย คิดเป็นร้อยละ 77.3 มีบริการจิตเวช หรือติดต่อบริการจิตเวชให้นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 72.7 มีการสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้นักศึกษาเมื่อเกิดโรคระบาด คิดเป็นร้อยละ 45.5 มีบริการทันตกรรม มีการตรวจสุขภาพนักศึกษาใหม่ คิดเป็นร้อยละ 36.4 และมีการตรวจสุขภาพประจำปีแก่นักศึกษา หรือติดต่อบริการทันตกรรมให้นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.6 และมีบุคลากรที่ให้การบริการอนามัย ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 100 แพทย์ คิดเป็นร้อยละ 68.2 เภสัชกร คิดเป็นร้อยละ 27.3 และทันตแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 13.6

2. ประสิทธิภาพของการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการ

นักศึกษา จากแบบสอบถาม พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.94-4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.28 - 0.31 เมื่อพิจารณาจัดอันดับเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีประสิทธิภาพสูงสุดได้แก่ ด้านการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31 รองลงมาเป็นด้านการบริการแนะแนวและการบริการอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31 และ 0.29 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุดได้แก่ ด้านทุนการศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้การบริหารงานกิจการนักศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผล เพราะทรัพยากรมนุษย์เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการบริหาร กฎระเบียบก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการมีขึ้นภายในองค์กร เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ไปได้โดยมีประสิทธิภาพ การอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยที่จำเป็นอีกประการหนึ่งในการบริหารงาน ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมีความรู้ ความสามารถที่จะอำนวยความสะดวกหมายงาน ดูแลควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยงาน นั้น ๆ ดำเนินไปได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารและนักศึกษาเห็นว่าในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการประสานงานกันเพื่อให้งาน เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบสอดคล้องไม่มีการซ้ำซ้อนกันในการปฏิบัติงานและงานนั้นก็จะดำเนินไปได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยการประสานงานร่วมมือกันเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การงบประมาณ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกระดับทุกหน่วยงาน และทุกองค์การจำเป็นต้องมีการจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งหมด รวมทั้งการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงรายรับรายจ่ายที่จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคต ทำให้การบริหารการเงินของหน่วยงานเป็นไปได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

3. สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษา พบว่าสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษาทั้ง 9 ด้านของวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารงานกิจการนักศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ 2) กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษา พบว่า กระบวนการบริหารประกอบด้วย การจัดโครงสร้างการบริหารงาน, กระบวนการบริหารจัดการ, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, การบริหารและจัดการทรัพยากรทางการบริหาร

4. รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ 1) หลักการและแนวคิด และ 2) วิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรมนักศึกษากับรายวิชา การวิจัยสถาบัน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดสรรทรัพยากรอื่น ผลผลิตได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา ประกอบด้วย การจัดบริการหอพัก การจัดจำหน่ายอาหาร การบริการอนามัย งานทุนนักศึกษา และการส่งเสริมประสบการณ์และการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษางานวินัยนักศึกษา การบริการนักศึกษานานาชาติ การบริการแนะแนว และการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนางานด้านกิจการนักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยเครื่องมือการวิจัยที่มีความ

เที่ยงตรง ทั้งความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และค่าความเที่ยง (Reliability) ในระดับดีมากทั้งนี้จากการวิจัยมีข้อค้นพบที่อภิปรายผลได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

จากการศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย มีสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา (2) ด้านงานวินัยนักศึกษา (3) ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา (4) ด้านการบริการหอพักนักศึกษา (5) ด้านการจัดจำหน่ายอาหาร (6) ด้านการบริการแนะแนว (7) ด้านการบริการนักศึกษานานาชาติ (8) ด้านงานทุนนักศึกษา และ (9) ด้านการบริการอนามัย การดำเนินงานดังกล่าวความสอดคล้องกับแนวคิดด้านการบริหารงานกิจการนักศึกษา และเป็นไปตามมาตรฐานการบริหารงานกิจการนักศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2545) สภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งประเทศไทย ในปัจจุบันเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษา ทั้ง 9 ด้าน ซึ่งมีเป้าหมายหลัก 2 ด้าน คือ (1) ด้านคุณภาพชีวิตนักศึกษา (Quality of Student Life) ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และ (2) ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนานักศึกษา (Experiential and Student Development) ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถในด้านสังคม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดใหญ่ การบริหารงานต้องตอบสนองต่อกลุ่มนักศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและค่านิยม นำไปสู่สภาพการบริหารงานที่ซับซ้อน นอกจากนี้ การเปิดเสรีด้านการศึกษา ส่งผลมีนักศึกษานานาชาติเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การบริการนักศึกษานานาชาติ จึงเป็นหนึ่งในประเด็นที่

มหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า เป็นปัญหาที่ต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ ไพรัตน์ ชันธแก้ว (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่พบว่า สภาพการดำเนินงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานกิจกรรมนักศึกษามีการปฏิบัติงานมากกว่างานด้านอื่น ๆ ปัญหาในการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในระดับปานกลางโดยมีการดำเนินงานที่มีปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และปัญหาด้านบุคลากร

2. ประสิทธิภาพของการบริหารงานกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

จากการศึกษา พบว่า การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา จากแบบสอบถาม พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.94 - 4.13 เมื่อพิจารณาจัดอันดับเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดได้แก่ ด้านการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 รองลงมาเป็นด้าน การบริการแนะแนว และการบริการอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และ 0.29 ด้านที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุดได้แก่ ด้านทุนการศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และ 0.25 ผลการศึกษาดังกล่าวที่มีผลการดำเนินงานด้านการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมปฐมนิเทศ และเห็นว่ามีความจำเป็นสำหรับสถาบันการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องจัดปฐมนิเทศให้นักศึกษาใหม่ประจำปี ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักศึกษาใหม่ ซึ่งมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ภูมิหลัง บุคลิกภาพ และวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้ทราบถึงสภาพแวดล้อมระบบการศึกษาและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาให้นักศึกษาใหม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในทุก ๆ ด้านของสถาบันอุดมศึกษา อันจะทำให้ให้นักศึกษา

สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการสอดคล้องกับ กรรณิกา พิริยะจิตร (2545) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดปฐมนิเทศ เพื่อต้อนรับ และสร้างความประทับใจให้แก่นักศึกษาใหม่ เพื่อให้นักศึกษาใหม่ได้ทราบถึงปรัชญา และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาใหม่ได้ทราบถึงระเบียบข้อบังคับ การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาใหม่ได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาและบริการต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดไว้ให้นักศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ และปัญหาของนักศึกษาใหม่ เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบสิทธิ และหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง เพื่อช่วยให้นักศึกษามีเป้าหมายในการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้นักศึกษามีความสนใจ และมีค่านิยมเกี่ยวกับความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจกระบวนการพัฒนาตนเองเพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาและการพัฒนาตนเอง และเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับระบบการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา

และจากผลการศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินการบริหารกิจการนักศึกษาจากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่จะทำให้การบริหารงานกิจการนักศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผลเพราะทรัพยากรมนุษย์เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการบริหาร รวมทั้งกฎระเบียบ แลการจัดโครงสร้างองค์การ ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีความขึ้นภายในองค์กร เพื่อที่หน่วยงานหรือองค์กรนั้นสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการบริหารงาน ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมีความรู้ ความสามารถที่จะอำนวยความสะดวกมอบหมายงาน ดูแลควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการประสานงานกัน เพื่อให้งาน เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบสอดคล้องไม่มีการซ้ำซ้อนและการงบประมาณ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกระดับทุกหน่วยงานซึ่งจะ ทำให้การบริหารการเงินของหน่วยงาน

เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับหลักการบริหาร แบบ “POSDCORB” ของ กุลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1937) ที่ได้เสนอหลักการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนงานในการปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานตามแนวทางนั้น ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ การจัดองค์การ (Organization) หมายถึง การจัดทำโครงสร้างแบบเป็นทางการของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและการประสานของหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ การบริหารบุคคล (Staffing) หมายถึง การจัดการด้านบุคลากรทั้งหมด ตั้งแต่การรับเข้าทำงาน การฝึกอบรมและการรักษาสภาพการทำงานได้ดีเสมอ การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจและสั่งการให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งในลักษณะทั่ว ๆ ไปและในลักษณะเฉพาะรวมทั้งคำแนะนำซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้นำของหน่วยงาน การประสานงาน (Coordination) หมายถึง การร่วมมือกันในการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้องและกลมกลืน การรายงาน (Reporting) หมายถึง การแสดงผลที่มีการทำงานในแต่ละครั้งเพื่อเก็บเป็นข้อมูลไว้ในเวลาต้องการศึกษา และทำงาน วางแผน หรือกำหนดวัตถุประสงค์ใหม่ และการงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดสรรงบประมาณในรูปของการวางแผนการเงิน การทำบัญชีและการตรวจสอบ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการศึกษามีผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานกิจการนักศึกษา เนื่องจากมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยมีการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่ครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้ (1) มีการกำหนดนโยบาย การกิจ แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ทั้งในภาพรวม และในรายกิจกรรม (2) มีการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานกิจการนักศึกษาไว้ชัดเจน (3) มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน ส่งผลให้การปฏิบัติมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน (4) มีการกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของงานที่ครอบคลุมภารกิจในการบริหารงานกิจการนักศึกษา นอกจากนี้ในด้านการดำเนินงานทุกมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด โดยมีแนวทางในการดำเนินงานที่มุ่งให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ดังนี้ (1) การประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร อาทิ ฝ่ายวิชาการ คณะ สาขาวิชา หลักสูตร หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ หรือองค์กร หน่วยงานภายนอกทั้งในส่วนภาครัฐ และเอกชน ทั้งในการขอรับการสนับสนุน หรือ การให้การสนับสนุน (2) งบประมาณมหาวิทยาลัยมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินการ (3) การพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนแนวทางในการกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อาทิ การเพิ่มช่องทางในการแจ้งข่าวสาร กิจกรรม การเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ทันสมัย และอยู่ในความสนใจของนักศึกษา อาทิ แจ้งผ่านเว็บไซต์หน่วยงาน เว็บไซต์สาธารณะ ซึ่งการบริหารงานกิจการนักศึกษาตามวิธีการดังกล่าวทั้งในขั้นการบริหาร การดำเนินการและการปฏิบัติงาน เป็นการดำเนินการแบบองค์รวม ในแนวทางเดียวกัน อย่างเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่น และมีแผนรองรับ โอกาสในการเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน หรือ ผลที่ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จึงเพิ่มขึ้น

4. รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา และประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยนำมาสังเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและแนวคิด และ 2) วิธีการดำเนินงาน

ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้าได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบูรณาการกิจกรรมนักศึกษากับรายวิชา การวิจัยสถาบัน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดสรรทรัพยากรอื่น ผลผลิตได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา ประกอบด้วย การจัดบริการหอพัก การจัดจำหน่ายอาหาร การบริการอนามัย งานทุนนักศึกษา และการสร้างเสริมประสบการณ์และการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา การบริการนักศึกษานานาชาติ การบริการแนะแนว และการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา ผลการวิจัยนี้มีข้อค้นพบคล้ายคลึงกับ ธนินาฏ ณ สุนทร (2545) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์การบริหารคุณภาพ สำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า พบว่างานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน มีภารกิจ 2 ด้านคือ ด้านการพัฒนา นักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา และงานวินัยนักศึกษา การด้านการบริการนักศึกษา ได้แก่ งานบริการสวัสดิการ ทุนการศึกษา แนะแนวและงานอนามัยบริหารงานกิจการนักศึกษา ซึ่งในส่วนของผลผลิต ของรูปแบบที่ประกอบด้วย 2 ด้าน คือด้านที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักศึกษา ประกอบด้วย การจัดบริการหอพัก การจัดจำหน่ายอาหาร การบริการอนามัย งานทุนนักศึกษา และด้านที่ 2 การสร้างเสริมประสบการณ์และการพัฒนานักศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา การบริการนักศึกษานานาชาติ การบริการแนะแนว และการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันต้องมีการดำเนินการพัฒนางานบริการอนามัยแก่นักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของนักศึกษา ในการศึกษา และใช้ชีวิตในสถาบัน
2. ควรมีการรณรงค์ให้มหาวิทยาลัยเอกชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็น ของงานบริการอนามัยแก่นักศึกษา
3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภายใต้บริบทของมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดใหญ่ ทั้งนี้รูปแบบที่ได้ อาจมีความแปรเปลี่ยนไปตามขนาด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยต่อไปดังนี้

1. ควรทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่จำนวนนักศึกษาน้อยกว่า 10,000 คน หรือในส่วนภูมิภาค เพราะทุกสถาบันมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน
2. ควรทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามประเภทของผู้รับใบอนุญาตได้แก่ประเภทบุคคล มูลนิธิ และบริษัท เพราะแต่ละสถาบันมีลักษณะการบริหารที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันตามบริบท
3. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนางานกิจการนักศึกษาตามมาตรฐานกิจการนักศึกษาได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธนีนาฏ ฌ สุนทร. (2545). *การพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ จันทร์แก้ว. (2541). *การศึกษาการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *อุดมศึกษา*. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2550, จาก <http://www.mua.go.th>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). *การจัดการศึกษา*. ค้นจาก <http://www.onesga.or.th>.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2537). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุเมธ แยม่นุ่น. (2551). *เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบ 31 ปีแห่งการสถาปนาสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*.
- Miller, T. K., & Prince, J. S. (1976). *The Future of Student Affair*. San Francisco: Jerssey-Bass.